

ב"ב (קפא). לא היו ימים טובים לישראל כיוה"כ וט"ו באב שבהן בנות ישראל יוצאות וכו'.

ונראה דהמעם דיוצאות ביוה"כ הנה ארז"ל (ויק"ר פ"כ י) דנדב ואביהו נענשו על שלא נשאו נשים לפיכך כשכח"ג נכנס לכפר על בני"י השתדלו לתקן חטא נדב ואביהו לישא נשים ומח"ט נמי קוראין ביוה"כ במנחה בפר' עריות דכיון דבאותו היום בנות ישראל יוצאות ואומרות בחור שא נא עינך וכו' ראוי שידעו פר' עריות ודו"ק.

ומאת עדת בני ישראל יקה שני שעירי עיזים לחטאת (טז, ה).

הקשה השפ"א בליקוטם עה"ת דהרי רק על השעיר הפנימי כתיב ועשהו חטאת. והנראה מכאן מקור למש"כ אחי ז"ל באבן ישראל (הל' תשובה פ"א ה"ב והל' עבודת יוה"כ פ"ה הי"ח) להוכיח דשני השעירים קרבן אחד הם וזריקת דם הפנימי הוי עבודת קרבן גם לשעיר לעזאל ודו"ק.

ויצא אל המזבח אשר לפני ה' וכפר עליו ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח סביב (טז, יח).

וכפר עליו – ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורבין זה לתוך זה (קס"ו).

הר"ן בנדרים (נב). כתב טעם הדין דדשיל"מ לא בטיל משום היתר בהיתר. והק' הגרע"א דתוס' כתבו דלר"י דמין כמינו לא בטל זה רק בלח בלח דומיא דדם הפר ודם השעיר אבל ביבש בטל, וקשה א"כ לרבנן היתר בהיתר נמי נימא דוקא לח בלח ואילו ביצה שנולדה ביו"ט הוי יבש ואמאי אמרינן דהוי דשיל"מ ולא בטיל?

ויעויין בס' קובץ שיעורים (ריש ביצה) דכתב דבאמת מודה הר"ן לסברת רש"י דעד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר. וא"ש דזה רק משום דאסמכיה על ענין מב"מ כמש"ש.

ובאמת י"ל עוד דמב"מ גבי לח בלח לא שייך סברת עד שתאכלנו באיסור דא"י איסור שהרי בטל במציאות משא"כ ביבש בביש שייך לשון באיסור. נמצא טעם רש"י ליבש ביבש וטעם הר"ן ללח בלח. (שו"מ כן בס' באר יצחק).

ונראה דאפילו נימא שהקושיא על הר"ן קושיא, אבל הא מיהא נכון דהיתר בהיתר לא בטל משום מין כמינו וא"כ אה"נ דביבש בטל היתר בהיתר, וא"ש הא דצמר רחלים בטל בצמר גמלים דהוי יבש ביבש דהא אין זה הרכבה מזוגית אלא שכנית, וא"ש קושית הגרע"א מזה על הר"ן ע"ש.

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו (טז, ל).

בכריתות (כה): חייבי אשמות תלויין שעבר עליהם יוה"כ פטורים להביא אחר יוה"כ דאמר קרא מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו חטא שאין מכיר בו אלא המקום יוה"כ מכפר.

והמעם שיצא חיוב אשם תלוי משאר דברים שיהא עיצומו של יום מכפר עליו, לפי ששאר דברים כ"ג מכפר עליהם בשעירים, אבל חיוב אשם תלוי אין בכחו של כ"ג לכפר, שכ"ג מופקע ממנו כדתנן בהוריות שכ"ג אינו מביא אשם תלוי, לפיכך הוצרך להיות עיצומו של יום מכפר ע"ז. בע"א י"ל, מפני מה נבחר כ"ג להיות מכפר ביו"כ לפי שהוא מופקע מאשם תלוי, נמצא שהוא אינו זקוק לכפרת עיצומו של יום.²

וכפר את מקדש הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח יכפר ועל הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר (טז, לג).

בתשובות חת"ס (יו"ד רט"ו) הקשה איך הקריבו בבית שני בלא ארון והלא אין נביא רשאי לחדש לדורות, וכתב ג"ל מש"ח כתיב ונועדתי לך

נמסכה פרשת אחרי מות לפרשת מצורע כי שניהן ענינן בשמירת התחומין, שלא יכנס המצורע לפנים ממחיצתו היינו למחנה ישראל, וכן הוב והזכה למחנה לוי. וכיו"ב אף כהן גדול אסור לו ליכנס לפנים ממחיצתו דהיינו לקה"ק.

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנתם לפני ה' וימתו (טז, א).

תנן (יומא סח). בא לו כ"ג לקרות וכו' וקורא אחרי מות ואך בעשור וגולל ס"ת ומניהו בחיקו ואומר יותר ממה שקריתי לפניכם כתוב כאן, ובעשור שבחומש הפקודים קורא על פה.

ובגמ', וכל כך למה, כדי שלא להוציא לעז על ס"ת. פירש"י כשרואים אותו קורא פרשה שלישית בע"פ יהיו סבורים שס"ת חסר אותה פרשה. ומקשינן בגמ' תו אמאי קורא ע"פ נגלול וניקרי, ותירצו אין גוללין ס"ת בציבור מפני כבוד הציבור, ונייתי ס"ת אחרינא, ומשני משום פגמו של ראשון. פירש"י שלא יאמרו חסר הוא.

ותמוה שינוי הלשון בגמ', שהרי בשניהם החשש שמא יאמרו ס"ת חסר הוא, ואמאי חכא קרי ליה לעז והכא קרי ליה פגם. ותו אם באמירתו יותר ממה שקריתי לפניכם כתוב כאן תו ליכא פגם, אמאי קורא בע"פ, נייתי ס"ת אחרינא ולימא להו יותר ממה שקריתי לפניכם כתוב כאן.

לכן נראה דודאי אי משום פגם אין מועיל אמירתו דסו"ס פגם הוא במה שמניהו לס"ת ואינו קורא בו. ומה שאמרו שלא להוציא לעז על ס"ת אינו משום פגם אלא ענין אחר הוא ור"ל משום תרעומת המינין שלא יאמרו פרשה זו אינה כתובה בתורה כלל אלא מלבן הוא אומרה.

ונראה דבזה יבואר נמי מאי דתניא התם אח"כ כל אחד ואחד מביא ס"ת מביתו וקורא בו כדי להראות חזונו לרבים ופירש"י להראות נזיו של ס"ת ותפארת בעליה וכו', והוא פלאי להיות כל אחד מתפאר ומתנאה בספר תורה שלו ביוה"כ. אכן לפ"ד נראה דה"פ שהיו מביאין ס"ת וקורין בו אותה פרשה ובעשור של חומש הפקודים שקרא כ"ג בע"פ כדי להראות לרבים שהפרשה כתובה בתורה.

והנה בכתובות (ר"פ שני דיני) אמרינן מגיהי ספרים שבירושלים היו נוטלין שכון מתרומת הלשכה ופירש"י שראו ב"ד שמתעצלין להגיה ספריהן והפקירו כסף הלשכה לכך. ונראה דכיון שהיו קוראין בהן בעזרה ביוה"כ שפיר הויא קצת צורך עבודה וע"ז סמכו להתיר להגיהן מתרומת הלשכה. וביותר לפי מה שביארנו שהקריאה באה לאפשר קריאתו של הכה"ג והוי זה כהכשר עבודה.

ושמא יש ליישב בזה קצת פי' הקונט' שפי' להראות חזונו נזי מלאכתו, דהיינו שמכיון שתקינו אותם ממזון הצבור מתרומת הלשכה הנהיגו להביאם להראות לרבים מלאכתם של המגיהים אם באמונה הם עושים, וכי הא דאמרי' בעלמא שחיפה היכל בזבח והראום ברגלים לציבור, ע"ש.³

ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש מבית לפרכת (טז, ב).

בטעמי המקרא יש כאן אתנחתא ואח"כ כתוב אל פני הכפרת אשר על הארץ ולא ימותו, ותמוה דהיה צריך להיות הסיום אשר על הארון באתנחתא.

ונראה עפ"ד התו"כ בזאת יבוא אהרן אל הקודש מה ת"ל לפי שנאמר אל הקדש אל פני הכפרת וגו' אין לי אלא קדש שיש בו ארון וכפורת (אבל לא בבית שני שהיה חסר בו) ת"ל אל הקדש לרבות. ונראה שזה נרמז בטעמים שיש אתנחתא בתיבת מבית לפרוכת שאף בזה אסור ודו"ק.

אחרי מות שני בני אהרן וגו' ואל יבוא בכל עת אל הקודש וגו' בזאת יבוא לכפר על בני אהרן אחת בשנה (טז, א-ג).

² וע"ע בבית ישי (סי' ל') בבואר ד' רש"י.

³ והנה אשם תלוי אינו בא אלא על דבר שזונו כרת. והנה תטהרו בני' כרת.

שם ודברתי אתך מעל הכפרת מבין שני הכרבים לומר דמעים הארון והכרובים הוא רק עיקר לצורך מקום מועד לדבר עם מרע"ה מבין הכרובים וכשאין נביא כמרע"ה הראוי להוועד עמו אין הארון מעכב ע"ש.

ותימה בדמנחות (כז:) מתקין לה רב יוסף לרבי יהודה (דאמר אל פני הכפרות דוקא) על נמי דוקא, אלא מקדש שני דלא הוה ארון וכפרות ה"נ דלא עבד הזאות, אמר רבה בר עולא אמר קרא וכפר את מקדש הקדש מקום המקדש לקדש, ופרש"י ארון על מקום הארון מזה אפילו ליכא ארון.

וכל נפש אשר תאכל נבלה וטרפה באזרח ובגר ובכם בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב וטהר (יז, טו).

וכל נפש אשר תאכל נבלה. נפש לרבות את השותה (חולין קכ.). כתב הרמב"ם (פ"ג מאה"ט ה"י) האוכל מנבלת עוף טהור מן העצמות הרכים או מן הגידים וכו' טהור, אבל האוכל מן האשכול של ביצים ומן הקורקבן או שהמחה את החלב באור וגמיעו ה"ז טמא כאוכל מבשרם שהשותה בכלל אוכל עכ"ל. ולח"מ (ריש הל' חומ"צ) תמה עליו דבגמ' חולין מרבינן לה מקרא דנפש.

ויעוין שם בתוס' שהקשו אמאי איצטריך קרא תיפול' משום דשתיה בכלל אכילה, ותיצדו דל"א שתיה בכלל אכילה אלא כמשקה, אבל באוכל שהמחה לא. וא"כ קשה על הר"מ דלית ליה חילוק זה, וע"ש מש"כ בזה. ונראה פשוט דהרמב"ם יסבור כמ"ש תוס' נדה (לב.) לתרץ קושיא זו דלעולם שתיה בכלל אכילה וקרא דנפש איצטריך לגלויי דחלב מהותך שמייה חלב, וה"נ הכא גלי קרא דעדיין שם נבלת עוף טהור עליו.

והנה במל"מ (שם) הביא הסוגיא בנזיר (ג.) דאיבעיא להו אם יש נצל לבהמה ובעי למפשט מדתניא המחוחו באור טמא בחמה טהור, ואי ס"ד דיש נצל לבהמה אפי' בחמה נמי. וכך היא ג' רש"י ותוס' שם. וכ' המל"מ דהרמב"ם אינו מפרש הגמ' דנזיר כרש"י ותוס' שם דאיתיה ת"ש למיפשט בעיין אי יש נצל לבהמה דלעוף ודאי אין נצל אלא אייתי ברייתא למיפרך אמ"ד עד לכלב ע"ש.

ונראה ראי' לד' המל"מ דהנה הרמב"ם שינה מלשון הברייתא, דבברייתא כתיב המחוחו באור דמשמע המחוחו לבשר העוף ואילו הרמב"ם כתב שהמחה את החלב, ומכאן סיוע לדבריו שהרי חלב שהומחה אי"ז נצל, דנצל הוא בשר המת שקרש ומוהל שהרתיח כמש"ש בנזיר, וא"כ מאי מיייתי מהכא דאין נצל לבהמה, הא ע"כ לאו משום דאין נצל לבהמה מטהרינן לה שהרי חלב שהומחה אינו נצל, אלא ע"כ טעמא משום דאסרה ונפסל מאכילת כלב, ומאי ס"ד למיפשט מהכא בעיין. אלא ודאי לא אייתי הך בריתא למיפשט בעיין כלל אלא למיפרך אמ"ד עד לכלב וכמ"ש המל"מ.

וכל נפש אשר תאכל נבלה וטרפה באזרח ובגר ובכם בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב וטהר (יז, טו).

בהו"א (י"ד רמ"ז נדה לג:) כתב דהא דנבלת עוף טהור מצטרף כזית בכדי אכילת פרס (ובחים ע.) אינו אלא להיות ראשון, אבל לטמא בגדים אינו מצטרף, דממ"נ בתחילת האכילה עדיין לא אכל כזית, ובגמר האכילה שוב אין שם כזית ולא שייך טומאה בחיבורין אא"כ אכל כזית בב"א, אלא שתמוה הדבר שאע"פ שלא היה כאן אב בשעת אכילה מ"מ הוא טמא לאחר אכילה, עכ"ד.

והנראה דב' דינים נפרדים הם, וילפינן להו מתרי קראי כדאמרינן התם בגמ' (ובחים שם). דהנה בויקרא (כד, ח) כתיב נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה, ומפסק זה ילפינן דהאוכל כזית בכדי אכילת פרס טמא, ומפסק כל נפש אשר תאכל נבילה וטרפה וגו' וכיכס בגדיו ילפי' שהאוכל בבת אחת מטמא בגדים.

וא"כ י"ל דהוי שני גדרים נפרדים, דלגבי הטומאה י"ל דהאכילה היא המטמאה (והיינו מחמת איסור האכילה) משא"כ לגבי כיכוס בגדים הוי דין מקום (ע"י בחי' הגר"ח הלוי פ"ג אבוה"ט), והיינו כשהנבילה בבית הבליעה, שהוא מקום האכילה, מטמאתו טומאת חיבורין.

ויעוין באתון דאורייתא (סי' א') דהקשה הא דפליגי רבי אליעזר ורבי יהושע (חולין לג:) אי מצינו אוכל חמור מהמאכל דאמר ליה ר"א הרי נבלת עוף טהור בחוץ לא מטמאה והאוכלה מטמא בגדים בבית הבליעה וא"ל ר"י נבלת עוף טהור חידוש הוא, ופירש"י שטמאה בית הסתרים, ומשמע

לכאורה דהוי מדין מגע, ואילו בכמה מקומות משמע דהטומאה מדין האכילה (עיי"ש שהביא הרבה מקורות לכך).

ולפמ"ש"נ י"ל דלגבי לטמא עצמו אה"נ דהוי טומאה מחמת האכילה, משא"כ לגבי לטמא בגדים אה"נ דהוא מדין מגע, ודו"ק.

ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם והי בהם אני ה' (יה, ח).

במכות (כג:) יליף מהאי קרא היושב ולא עבר עברה נותנין לו שכר כעושה מצוה.

ויבואר עפמ"ש קידושין (מ.) גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו כגון רבי צדוק וחבריו, ר' צדוק תבעתיה ההוא מטרונתא א"ל חלש לי ליבאי וכו'. ומבואר דכבישת היצר (גבורי כח) הוי עשיה (עושי דברו), ולכן נחשב זה עשיה ולא שב ואל תעשה וז"ש אשר יעשה אותם ודו"ק.

ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם והי בהם אני ה' (יה, ח).

אשר יעשה אותם האדם והי בהם, כהנים לויים וישראלים לא נאמר אלא האדם הא למדת שאפי' נכרי ועוסק בתורה הריהו ככ"ג (ב"ק לה.). וע"ש בגמ' שהכונה לומר שאם מקיימין ז' מצות שלהם יש להם שכר כמו שאינו מצווה ועושה יעו"ש.

יבואר לפמ"ש הרמב"ם בפיה"מ (ב"ק פ"ד מ"ג) וז"ל מי שאין בו שלמות המדות האנושיות אינו בכלל האדם על האמת ע"ש, נמצא המקיים ז' מצות ב"נ הרי הוא בכלל האדם.

וזהו מה שהסמיכו רז"ל (סנהדרין נז:) ז' מצות ב"נ אקרא דויצו דה' אלקים על האדם וגו' (בראשית ב, טז) היינו לומר דע"כ נצטוו אדח"ר ז' מצות אלו דכלא"ה אינו נקרא בשם אדם ואינו בר ציונים ואזהרות. וכמו שהארכתי במק"א [עדה"פ ויבא משה ויספר לעם וגו'] כי ז' מצות ב"נ הם שכליות יעו"ש. והיינו מאי דקו"ל (סנהדרין קה.) חסידי או"ה יש להם חלק לעוה"ב, היינו שמקיימים ז' מצות ב"נ.

ולכתב הרמב"ם (ספ"ה מהל' מלכים) כל המקבל שבע מצות ונוהר לעשותן הרי זה מחסידי או"ה ויש לו חלק לעוה"ב והוא שיקבל אותן ויעשה אותן מפני שצווה בהן הקב"ה בתורה כו' אבל אם עשאן מפני הכרע הדעת אי"ז גר תושב ואינו מחסידי או"ה אלא מחכמיהם (כצ"ל. ולא כמ"ש בספרים ולא מחכמיהם וז"פ מאד [וכ"כ בס' תולדות אדם פ"ו בשם הג"ר זלמן מזולאזין]. ועיין באיכ"ר (פ"ב) אם יאמר לך אדם יש חכמה בגויים תאמין ופי' הרמב"ם דהיינו בכח"ג) והיינו כי ב' נרות הם נר השכל ונר התורה, נר השכל מאיר לאדם באשר הוא אדם להצליחו בעה"ז, ונר התורה מאיר לישראל להנחילם חיי העוה"ב, וכמ"ש מהר"ל בהקדמת ספרו דרך חיים ע"ש וזהו דלא כמו שנקט בחוה"ל (שער עבודת האלקים פ"ב) שאין די בהארת השכל להצליח חיי האדם בעה"ז והנה ב"נ המקיים ז' המצות מדרך השכל יצליח דרכו בעה"ז והוא מחכמי או"ה והמקיימם מצד התורה זוכה לחיי עוה"ב והוא מחסידי או"ה.

ובזה יבואר ענין ג' מלכים וד' הדיוטות שנמנו כמשנת חלק שאין להם חלק לעוה"ב, והיינו כי הם היה חטאם בז' מצות אלו כמפורש במקרא ובדחו"ל, ולא עוד אלא שכל אחד מזו' אלו פגם ביחוד כמצוה מסוימת מזו' המצות והפליג להרע בה יותר מקודמיו וכמו שיבואר. ובא וראה מפלאות תמים דעים. כי הנה היו הם ג' מלכים, ירבעם אחאב ומנשה, וד' הדיוטות, שהם, אחיתופל בלעם גיהזי ודואג, שסימנם אבג"ד. וכנגדם יש בשבע מצות ב"נ ג' עבירות חמורות שהם ע"ז ג"ע וש"ד, ועוד ד' מצות שאף הם סימנם אבג"ד והם, אמה"ה, ברכת השם, גזל, ודינים. והנה ירבעם היה תחלה לקלקלה של ע"ז ע"י עגלי הזהב וכמ"ש בסנהדרין שם קלות שעשה אחאב כחמורות שעשה ירבעם ומפני מה תלה הכתוב בירבעם מפני שהוא היה תחלה לקלקלה. אמנם אחאב נתייחד בחטא שפ"ד בהריגת נבות היזרעאלי. ואילו מנשה אע"פ שהרבה לשפוך דם מאד וכמשא"כ (מלכים ב, כא) אבל לא היה תחלה לקלקלה זו. אמנם הוא הרשיע ביחוד בחטא ג"ע [שאחאב לא היה פרוץ בו וכמשרז"ל אחאב מצונן היה] וכמ"ש שם מנשה בא על אחותו. הרי ג' העבירות החמורות בג' המלכים. והנה אחיתופל חנק את עצמו וחטא בענף מצות אמה"ה [נדענף ממצוה זו איסור איבוד עצמו לדעת כמ"ש רש"י בפ' נח וז"ל אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו

אמר להם אמה"ח כו' ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש, אע"פ שהתרתם לכם נטילת נשמה בבמה את דמכם אדרוש מהשוּפך דם עצמו, לנפשותיכם, אף החונק עצמו וכו' והוא מב"ר שם. ועיין בתפא"י פ' חלק שכתב וז"ל להכי אין לאחיותופל חלק לעה"ב מדהמית את עצמו וכדמרגלא בפמא דאינשי דהמאבד את עצמו לדעת אין לו חלק לעה"ב ויעו"ש מה שהביא מחי' המהרי"ט בכתובות בענין זה. בלעם חטא במצות ברכת השם ברצונו לקלל את ישראל שנאמר בהם (זכריה ב) הנוגע בכם כנוגע בבבית עינו והו"ל כמברך את השם. גיהוי חטא בגזל מנעמן שר צבא ארם שבשביל כך נטרד ונצטרע כמבואר בכתוב (מלכים ב, ה). דוא כנגד דינין שהיה אב ב"ד כמ"ש חז"ל וחטאו היה בדין שאסר דוד מלכא בקהל [ועיין רות רבה פ"ד ובשו"ט שמואל פכ"ב מחלוקת דוא ואבנר כו' כיון שבא אצל שמואל א"ל הדא מנא לך לא משל דוא. ע"ש]. הרי הדברים מכוונים והענין פלא.

והנה ז' מצות ב"נ כנגד ז' ימי הבנין. ג' העבירות החמורות כנגד חג"ת ג' אבהן. ד' האחרות כנגד נהי"ם. שהם הבנים והם ג"כ כנגד ד' אמהות כנודע ובא וראה כי חושבנא דדין כחושבנא דדין. דהנה ג' המלכים אחאב מנשה ירבעם עולה תשכ"ט. כמנין ד' ההדיוטות אחיותופל בלעם גיהוי דוא, והוא נמי כמנין "שעור קומה" עם ב' התיבות. והוא ג"כ כמנין אחרונים דא"א ע"ה כנודע. ועמש"כ עוד בדרשות בית ישי דרוש לפ' נח בענין ג' דברים בפסח פסח מצה ומרור דעולין נמי תשכ"ט.

ואשה אל אחותה לא תקח לצרור לגלות ערותה עליה בחייה (יה, ח)
החינוך מצוה ר"ו כתב דהאיסור לישא שתי אחיות הקפידה התורה על מעשה הקידושין, וז"ל מדיני המצוה, מה שפירשו זכרונם לברכה (יבמות נד, ב) שאחות אשתו נקראת בין אחותה מאמה בין אחותה מאביה, בין מן הנישואין בין מן הזנות. ופירשו גם כן שהאיסור יחול מכיון שיקדשנה, וכדמשמע לן לשון קיחה באשה לעולם, כמו שאמרנו. וכתב המנ"ח דין זה לא מצאתי ברמב"ם דיהיה אסור לקדש חייבי כריתות שאין קידושין תופסין בהם ועיין בפרק נושאים על האנוסה דנפקא מלא תקח הראשונה אבל השניה הפירוש לא תקח שכיבה וכו' וגבי חייבי כריתות לא אשכחן דיהא אסור לקדש ולא מצאתי דבר זה מבואר וצ"ע עכ"ל.

ובקומין המנחה שם כתב שוב ראיתי שהוא גמ' מפורשת קידושין (סו, ב) דבעי למילף שאין קידושין תופסין בעריות מדכתיב והיתה לאיש אחר ולא לקרובין ואקשינן ואימא לאחר ולא לבן ואע"פ שבאשת אב להדיא כתיב לא יקח אידי ואידי לבן הא לכתחילה הא בדיעבד וכה"ג אמרינן נמי התם גבי אחו"א ע"ש ומבואר דאיכא איסור לקדש אחו"א לכתחילה. ובקה"י (יבמות סו, א) כתב וז"ל ולענ"ד לכאורה אין מכאן הכרח דלפום האמת דאין הקידושין תופסין בה איכא אזהרה שלא לקדשם, דישי

לפרש כוונת הגמ' דאילו לא נאמר אלא חד קרא הו"א דקידושין תופסין בה והאזהרה הוא על מעשה הקידושין ולהכי צריך קרא אחרינא ללמוד בדדיעבד נמי לא תפסי קידושין אבל השתא דאין קידושין תופסין שפיר י"ל דליכא אזהרה שלא לקדש כיון דאין כאן קידושין כלל עכ"ל.

והנראה לומר דמקור דברי החינוך הוא מפשטיה דקרא דכתיב ואשה אל אחותה לא תקח ועל דרך הפשט פירושו כמו הלאו דלא תשחט אב ובנו כיום אחד דגדר הלאו הוא דמציאות שחיטת שניהם היא האסורה ולא שהאיסור הוא רק בשחיטת האחרון ולכא"ו א"א לפרש כן דהא הכא הוי הראשונה בקידושין והשניה בכיאה וכדאמרינן ביבמות (צו, א) עכצ"ל דהפס' בא לחדש דאיכא עוד איסור שלא לקדש שניהם ודו"ק.

והנה הפת"ש (אבהע"ז ס' טו אות ה') הביא דברי התוס' (צו, א) ד"ה עריות שכתבו דכיון דאיסור אשה ובתה מערות אשה ובתה לא תגלה נפקא משמע דדוקא בנכנסה לחופה הוא דאסור מהתורה בבתה אבל קידושין גרידא לא ותמה עליו הפת"ש מהא דאמרינן בקידושין (נ, ב) המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת אינן מקודשות. ולדברינו י"ל דלק"מ דאה"נ דאינו חייב עליה כל זמן שלא בעל ומ"מ איסור קידושין איכא ודו"ק.

ותטמא הארץ ואפקד עונה עליה ותקא הארץ את יושביה (יה, כה).
ברמב"ן הביא דברי הספרי (עקב מז) עה"פ ואבדתם מהרה אע"פ שאני מגלה אתכם מן הארץ להו"ל היו מצוינן במצוות שכשתחזרו לא יהיו עליכם חדשים וכו' כי עיקר כל המצוות ליושבים בארץ משא"כ בחו"ל אין המצוות אלא מצד הצידי לך ציונים ע"ש אריכות דברים. ובביאור דבריו נראה ע"פ משי"ב הרשב"א שבת (כה,) מכאן מודעא רבה לאורייתא דכ"ז עד שלא נכנסו לארץ אבל משנכנסו נתחייבו בתורה מפני התנאי שאה"כ ויתן להם ארצות גוים וגו' בעבור ישמרו וגו' וא"כ אין חובב לשמור התורה אלא בא"י אבל בחו"ל יש טענת אונס. נמצא לפ"ז דמהדר קבלוה בימי אחשורוש היינו שאפי' בלא א"י יתחייבו במל ענין הציונים שכתב הרמב"ן ודו"ק.

כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ וגו' (יה, כז).
והנה כיוצ"ב כתיב להלן (כ, כג) כי את כל אלה עשו ואקץ בם. ותימה דהרבה מן האסורים הללו מותרים לב"נ. ויעויין בתו"כ דיליף מה זכר ונקבה כתוב בהן תועבה ועליהם גלו כנענים אף כל שהיבים עליהם כרת ע"ש. ותמוה הדא דבבמה לא כתיב תועבה ועוד מה ס"ד דרק על ב' אלו גלו וקרא צווה על כל אלה ועוד איך ילפינן מהנך מה להנך שכן הן במיתה וצ"ע. ועי' באוה"ח שפירש הקרא דבאמת לא גלו אלא בשביל אחת מהן ולא גילהו הכתוב ודבריו פלא.